

Til: Utdanningskomiteen

Fra: SAB-gruppe 1: Utdanningskvalitet

Et akademi for fremragende utdanning ved Universitetet i Oslo

Bakgrunn

SABs oppfølgingsgruppe for utdanning har tidligere diskutert og fremmet forslag til ulike tiltak for å styrke utdanningskvaliteten ved Universitetet i Oslo. Disse tiltakene kan grupperes langs to dimensjoner; forslag som kan styrke organisasjonsstrukturen og forslag som kan bidra til å videreutvikle kulturen rundt utdanningsaktivitetene. Forslaget om bedre strukturell koordinering av ulike aktører og enheter ved Universitetet i Oslo har allerede blitt tatt videre, og følges opp av universitetet sentralt. I dette notatet fremmes det forslag om hvordan Universitetet i Oslo kan utvikle en (enda) sterkere kultur for undervisning og læring.

De senere årene har det vært økende oppmerksomhet rundt mulige kvalitetsdrivende aktiviteter for utdanning, undervisning og læring i norsk høyere utdanning. To synspunkt har i denne sammenheng blitt trukket frem både nasjonalt og ved Universitetet i Oslo:

- Ekstra innsats og engasjement i forhold til utdanning, undervisning og læring bør i større grad anerkjennes og synliggjøres ved universiteter og høyskoler.
- Det kollektive ansvaret for utdanning og undervisning kan styrkes, og det skjer relativt lite spredning av god praksis på tvers av fag, institutter og fakulteter.

Et *Akademi for fremragende utdanning* kan være et godt og hensiktsmessig tiltak for å styrke begge disse hensynene. Dette notatet skisserer kort behovet for og en mulig organisering av et slikt akademi.

Internasjonale og nasjonale utviklingstrekk for å fremme kvalitet i utdanning

Hvis man ser til ledende utenlandske universiteter har flere av disse de seneste ti årene opprettet såkalte *Teaching Academies* — det vi i det etterfølgende kaller et Akademi for fremragende utdanning. Samtidig med at etableringen av slike akademier synes å spre om seg, er begrunnelser for og tankene bak slike etableringer likevel noe forskjellige:

- Ved noen universiteter er et slikt Akademi rett og slett en måte å organisere den universitetspedagogiske opplæringen av nye vitenskapelige ansatte.
- Ved noen universiteter er et slikt Akademi en ren belønningsmekanisme – de som selekteres til akademiet frikjøpes fra andre aktiviteter og får anledning til å utvikle sine ideer om hvordan undervisning, læring og andre sider av utdanningene kan utvikles.
- Ved noen universiteter er et slikt Akademi tenkt å være et nettverk av vitenskapelige ansatte som kan bidra til å spre god praksis i organisasjonen.

Ved Universitetet i Oslo synes ikke alle disse funksjonene å være like relevante, ikke minst fordi man allerede har en Fagenhet for Universitetspedagogikk (FUP) som organiserer den formelle kursingen av nyansatte i universitetspedagogikk. Samtidig synes behovet for anerkjennelse og spredning av god

praksis å være formål som er svært aktuelle også ved Universitetet i Oslo. Om det er god ressursbruk at ansatte skal frikjøpes for å drive individuelt utviklingsarbeid når det gjelder utdanning, undervisning og læring er likevel et sentralt spørsmål. Utdanning skjer innen rammen av et studieprogram – og ansvaret for et studieprogram kan sies å være kollektivt, det er et felles ansvar for hele det aktuelle fagmiljøet.

Hvorvidt det i dag alltid tas et slikt kollektivt ansvar for studieprogrammene kan det likevel stilles spørsmålstegn ved. Struktureringen av studieprogrammer i ulike emner og evalueringer av disse enkeltemnene bidrar gjerne til å fragmentere det kollektive ansvaret for helheten i programmet. Ofte blir det i for stor grad opp til den enkelte ansatte hvordan undervisningen og andre utdanningselementer i et emne skal legges opp. På den ene siden reflekterer et slikt individuelt ansvar den faglige frihet som vitenskapelige ansatte må ha i høyere utdanning. På den andre siden kan dette også bety at enkeltpersoner i liten grad får drahjelp når det gjelder å utvikle det emnet man er ansvarlig for, ikke minst slik at det integreres på en god i det studieprogrammet emnet inngår som en del av. Løsningen på denne utfordringen er neppe å utvikle flere regler og strukturer for hvordan undervisningen skal legges opp, men snarere å stimulere til større grad av kollegialitet rundt undervisningsspørsmål, samt legge til rette for større grad av engasjement hos vitenskapelig ansatte i slike spørsmål.

Universitetet i Oslo har mange fremragende lærere, og har en rekke vitenskapelig ansatte som har stort engasjement, kunnskap om og erfaring med didaktiske grep for å utvikle kvaliteten på den utdanningen som tilbys. Utfordringen som universitetet har er at det i dag ikke finnes gode mekanismer for hvordan denne kunnskapen og erfaringen kan komme hele organisasjonen til gode. Utvikling av kvalitet må skje så nærme studieprogrammet og de vitenskapelige ansatte som mulig, og det er her ulike støttestrukturer bør bygges opp. Selv om FUP i dag allerede driver slikt lokalt utviklingsarbeid, er ikke kapasiteten til FUP så stor at man realistisk kan imøtekomme alle henvendelser og behov fra fagmiljøene. Universitetet har derfor behov for å styrke kapasiteten for lokalt utviklingsarbeid – ikke minst gjennom å legge til rette for mer uformell og nettverksbasert deling av kunnskap og god praksis.

Skisse til et Akademi for fremragende utdanning ved Universitetet i Oslo

Gitt de utfordringer og behov som Universitetet i Oslo har når det gjelder å bistå fagmiljøene lokalt med støtte i deres utviklingsarbeid, samt behovet for også å anerkjenne vitenskapelige ansatte som gjør en stor innsats innen didaktikk og undervisning foreslås det at universitetet oppretter et Akademi for fremragende utdanning som skal ha tre formål:

- Anerkjenne vitenskapelig ansatte som gjør en stor innsats for utdanning, undervisning og læring ved Universitetet i Oslo
- Skape et nettverk av vitenskapelig ansatte som kan bistå fagmiljøer og enkeltlærere lokalt i deres eget utviklingsarbeid
- Utvikle en faglig arena for refleksjon og diskusjon om hvordan kvalitetsutvikling av høyere utdanning kan skje ved Universitetet i Oslo

Et akademi kan organiseres på en rekke ulike måter, men det må legges til organisasjonen på en slik måte at innsatsen koordineres med andre satsinger ved Universitetet i Oslo. Det er derfor viktig at et

akademi både koples til det ansvar som fakultetene har for kvalitetsutvikling, og at innsatsen koordineres med det arbeidet som FUP gjør på dette feltet.

Et mulig utgangspunkt for etablering av et akademi er at hvert fakultet nominerer og utpeker 3-5 vitenskapelig ansatte som fakultetets representanter i et akademi. Utnevnelsen til akademiet skjer for tre år, og personer frikjøpes/mottar ekstra lønnsmidler i samme periode. Samtidig kan personer som er blitt oppnevnt i akademiet tenkes å ha varig medlemskap, dog uten at de frikjøpes og mottar ekstra lønnsmidler for et slikt medlemskap utover treårsperioden. På denne måten kan akademiet vokse seg større over tid, og utvikle seg til et mer formelt nettverk for kunnskapsspredning.

Ved oppnevning frikjøpes representantene slik at noen prosentandeler av deres undervisningstid skal brukes til akademiformål. Man kan også tenke seg at medlemmene i akademiet mottar et lønnspåslag (B-tillegg) i perioden de er utnevnt. Tiden som frikjøpes kan benyttes både av fakultetet selv for kunnskaps- og erfaringsutveksling på tvers av institutter, men fakultetene har også mulighet for å trekke veksler på akademimedlemmer fra andre fakulteter til lokale utviklingsprosjekter. Studiedekanene vil være sentrale i å definere arbeidsoppgavene til akademimedlemmene ved eget fakultet, og akademimedlemmene vil kunne bidra til å styrke den organisatoriske kapasiteten rundt studiedekanfunksjonen. Utdanningskomiteen tenkes å være et sentralt organ når det gjelder å identifisere tverrfakultære behov ved universitetet.

Akademiet opprettes formelt sett som et organ ved Universitetet i Oslo, og velger selv en leder blant medlemmene. Det avsettes sentrale ressurser til organisering av faglige møter og åpne arrangementer i regi av akademiet, og FUP vil være en sentral støtteenhet når det gjelder å samarbeide med akademiet i slike sammenhenger. Leder av akademiet møter i Utdanningskomiteen.